

מאגר שאלות - שבוע 3

מטריצה בצורת מדרגות מצומצמת

בשיעור הוגדרה מהי מטריצה בצורת מדרגות מצומצמת וגם למדנו על אלגוריתם גאוס-ג'ורדן שבהינתן מטריצה A מייצר מטריצה בצורת מדרגות מצומצמת B כך ש B שקולה לפי שורה ל A .

שאלות חימום

1. אלו מהמטריצות הבאות הן בצורת מדרגות מצומצמת? עבור מטריצה שאינה בצורת מדרגות מצומצמת ציינו למה לא.

$$U_4 = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad U_3 = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad U_2 = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad U_1 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$U_8 = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix} \quad U_7 = [0 \quad 2 \quad 1] \quad U_6 = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad U_5 = \begin{bmatrix} 2 & 3 & 4 \\ 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix}$$

$$U_{12} = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad U_{11} = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad U_{10} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 5 \\ 0 & 0 & 1 & 3 \\ 0 & 1 & 0 & 4 \end{bmatrix} \quad U_9 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 3 & 1 \\ 0 & 1 & 2 & 4 \end{bmatrix}$$

2. תהי A מטריצה מסדר $m \times n$ בצורת מדרגות מצומצמת בעלת r שורות שונות מאפס. הסבירו מדוע $r \leq m$ וגם $r \leq n$.

3. שאלת תרגול פעיל.

שאלות ברמת קושי בינונית

4. בכל אחד מהסעיפים הבאים, מצאו מטריצה בצורת מדרגות מצומצמת השקולה לפי שורה למטריצה הנתונה

$$C = \begin{bmatrix} 0 & 3 & 1 \\ 5 & -4 & 2 \\ 2 & 2 & 7 \\ 1 & -1 & 0 \\ 0 & 5 & 3 \end{bmatrix} \quad B = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 & 3 & -2 \\ 0 & 1 & 2 & 6 & 0 \\ 0 & 2 & 3 & 8 & 2 \\ 0 & 1 & 1 & 3 & 3 \end{bmatrix} \quad A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 & -1 \\ 2 & 3 & 5 & 4 \\ 4 & 8 & 13 & 12 \end{bmatrix}$$
$$F = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 5 & 10 \\ 1 & -3 & -1 & -2 \\ 4 & -2 & 6 & 12 \end{bmatrix} \quad E = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 & -1 \\ 2 & 4 & -1 & 4 \\ -1 & -2 & 3 & 5 \end{bmatrix} \quad D = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -4 \\ -3 & -1 & -3 \\ -2 & 1 & -7 \end{bmatrix}$$

שאלות ברמת קושי גבוהה

5. שאלת תרגול פעיל.

פתרון מערכת משוואות

שאלות חימום

6. נתונה מערכת משוואות מעל $\mathbb{R}$ הנעלמים (X_1, X_2, X_3, X_4)

$$\begin{aligned} X_1 + X_2 + X_3 + X_4 &= b^1 \\ X_1 + X_2 + 2X_3 + 2X_4 &= b^2 \\ 2X_1 + 2X_2 + 3X_3 + 3X_4 &= b^3 \end{aligned}$$

(א) רשמו את מטריצת המקדמים המורחבת של המערכת. נסמן מטריצה זו ב $[A | b]$.

(ב) תוך שימוש באלגוריתם גאוס-ז'ורדן מצאו מטריצה $[R | d]$ כך ש $[R | d]$ שקולה לפי שורה ל $[A | b]$ וגם ש R היא מטריצה בצורת מדרגות מצומצמת.

(ג) הסבירו מדוע R שקולה לפי שורה ל A .

(ד) רשמו את מערכת המשוואות המתאימה למטריצה $[R | d]$.

(ה) מהו התנאי על b^1, b^2, b^3 שיש לדרוש על מנת שהמערכת הנתונה תהיה עקבית?

(ו) מצאו $b = \begin{pmatrix} b^1 \\ b^2 \\ b^3 \end{pmatrix}$ שעבורו המערכת הנתונה אינה עקבית.

שאלות ברמת קושי בינונית

7. נתונה A מטריצה ריבועית $n \times n$ השקולה לפי שורה למטריצת היחידה. יהי $b \in \mathbb{F}^n$. הראו שהמערכת הלא-הומוגנית שמטריצת המקדמים המורחבת שלה היא $[A | b]$ היא עיקבית ויש לה פתרון יחיד.

8. יהי $\mathbb{F} = \mathbb{Q}$. מצאו את כל הפתרונות של המערכת ההומוגנית

$$\begin{aligned} \frac{1}{3}X_1 + 2X_2 - 6X_3 &= 0 \\ -4X_1 + 5X_3 &= 0 \\ -3X_1 + 6X_2 - 13X_3 &= 0 \\ -\frac{7}{3}X_1 + 2X_2 - \frac{8}{3}X_3 &= 0 \end{aligned}$$

9. שאלת תרגול פעיל.

10. יהי $\mathbb{F} = \mathbb{Q}$. מצאו את כל הפתרונות (אם קיימים) של המערכת

$$\begin{aligned} X_1 - X_2 + 2X_3 &= 1 \\ 2X_1 + 2X_3 &= 1 \\ X_1 - 3X_2 + 4X_3 &= 2 \end{aligned}$$

11. שאלת תרגול פעיל.

12. נתונה $A = \begin{bmatrix} 3 & -6 & 2 & -1 \\ -2 & 4 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 1 & -2 & 1 & 0 \end{bmatrix} \in M_{4 \times 4}(\mathbb{R})$. מצאו את כל הרביעיות $b \in \mathbb{R}^4$ כך שלמערכת המשוואות שמטריצת המקדמים המורחבת שלה היא $[A | b]$ קיים פתרון.

13. נתונה מערכת כללית של שתי משוואות בשני נעלמים מעל שדה $\mathbb{F}$

$$\begin{aligned} aX_1 + bX_2 &= b^1 \\ cX_1 + dX_2 &= b^2 \end{aligned}$$

על פי שאלה משבוע שעבר הסיקו כי למערכת יש פתרון יחיד אם ורק אם $ad - bc \neq 0$.

14. נתונה מערכת משוואות בשלושה נעלמים מעל $\mathbb{R}$. פתרו אותה.

$$\begin{aligned} 2X_1 + X_2 + X_3 &= 0 \\ 2X_1 + X_2 + 2X_3 &= 0 \\ 4X_1 + 2X_2 + 3X_3 &= 0 \end{aligned}$$

15. נתונה מערכת משוואות בארבעה נעלמים מעל $\mathbb{R}$. פתרו אותה.

$$\begin{aligned} 2X_1 + X_3 + X_4 &= 1 \\ 2X_1 + X_3 + 2X_4 &= 0 \\ 2X_1 + X_2 + X_4 &= -1 \end{aligned}$$

16. נתונה מערכת משוואות בשלושה נעלמים מעל $\mathbb{R}$. פתרו אותה.

$$\begin{aligned} 5X_1 + 2X_2 + 4X_3 &= 0 \\ -X_3 &= 10 \\ 3X_1 + X_2 + 2X_3 &= -5 \end{aligned}$$

17. נתונה מערכת משוואות בשלושה נעלמים מעל $\mathbb{R}$. פתרו אותה.

$$\begin{aligned} X_2 + X_3 &= 0 \\ X_1 + X_3 &= 10 \\ X_1 + X_2 &= -5 \\ X_1 + X_2 + X_3 &= 5 \end{aligned}$$

שאלות ברמת קושי גבוהה

18. יהיו A ו B מטריצות מסדר 2×3 בצורת מדרגות מצומצמת. נסמן ב M את מערכת המשוואות ההומוגניות שמטריצת מקדמים שלה היא A ונסמן ב N את מערכת המשוואות ההומוגניות שמטריצת מקדמים שלה היא B . הוכיחו שאם למערכות ההומוגניות M ו N יש את אותה קבוצת פתרונות אז $A = B$.

חיבור וכפל בסקלר של מטריצות

עבור מטריצות $A, B \in M_{m \times n}(\mathbb{F})$ וסקלר $k \in \mathbb{F}$ הגדרנו פעולות חיבור מטריצות וכפל בסקלר להיות

$$(A + B)_j^i = a_j^i + b_j^i \quad (kA)_j^i = ka_j^i$$

שאלות חימום

19. יהי $\mathbb{F} = \mathbb{R}$. נתונות המטריצות

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 4 & -3 \\ 6 & 3 & 0 \end{bmatrix} \quad B = \begin{bmatrix} 3 & 2 & 1 \\ -2 & -6 & 5 \end{bmatrix} \quad C = \begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 4 & 0 \\ -2 & 2 \end{bmatrix} \quad D = \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ 3 & 1 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$$

ונתונים הסקלרים

$$\alpha = 4 \quad \beta = \frac{1}{2}$$

חשבו (אם אפשר) את הביטויים הבאים. אם אי אפשר, ציינו מדוע.

$$A + B \quad A + C \quad \alpha A - B \quad \alpha \left(\frac{1}{\beta} D - C \right)$$

20. רישמו את המטריצה $A = \begin{bmatrix} 3 & 1 & -3 \\ -1 & 2 & 0 \end{bmatrix} \in M_{2 \times 3}(\mathbb{R})$ כצירוף לינארי של המטריצות $\{E_j^i\}$ עם $1 \leq i \leq 2$ ו $1 \leq j \leq 3$.

שאלות ברמת קושי בינונית

21. הוכיחו שפעולת החיבור של מטריצות (מאותו גודל!) היא אסוציאטיבית.
22. הוכיחו שפעולת החיבור של מטריצות (מאותו גודל!) היא קומוטטיבית.
23. הוכיחו כי לכל מטריצה $A \in M_{m \times n}(\mathbb{F})$ מתקיים $1 \cdot A = A$.
24. הוכיחו כי לכל מטריצה $A \in M_{m \times n}(\mathbb{F})$ וזוג סקלרים $c, d \in \mathbb{F}$ מתקיים $c(dA) = (cd)A$.
25. הוכיחו כי לכל מטריצה $A \in M_{m \times n}(\mathbb{F})$ מתקיים $(-1) \cdot A = -A$. ובאופן כללי יותר, לכל מטריצה $A \in M_{m \times n}(\mathbb{F})$ וסקלר $c \in \mathbb{F}$ מתקיים $(-c)A = -(cA)$.
26. הוכיחו את שתי תכונות הדיסטריבוטביות של הפעולות חיבור מטריצות וכפל מטריצה בסקלר.